

**VIII TROBADES D'ATENCIÓ INTEGRADORA DE LA
DIVERSITAT**
L'ALUMNAT NOUINGUT A L'ENSENYAMENT OBLIGATORI

**VIII TROBADES D'ATENCIÓ INTEGRADORA DE LA
DIVERSITAT**
L'ALUMNAT NOUINGUT A L'ENSENYAMENT OBLIGATORI
Barcelona, 9 d'abril del 2005

CONCLUSIONS DEL DEBAT

VIII TROBADES D'ATENCIÓ INTEGRADORA DE LA DIVERSITAT

L'ALUMNAT NOUINGUT A L'ENSENYAMENT OBLIGATORI

“CONDICIONS PER ABORDAR LA INCORPORACIÓ I ACOMPANYAMENT DE L'ALUMNAT NOUINGUT DES D'UNA PERSPECTIVA INCLUSIVA.”

La incorporació de l'alumnat nouvingut s'ha d'abordar des de diferents àmbits d'actuació i d'organització del centre (tutor, professor d'aula, especialistes, tutor d'acollida, coordinació, PCC i PEC,...). De la manera com s'abordi aquesta pràctica pot ser que els seus resultats siguin o no siguin inclusius.

Per abordar la incorporació de l'alumnat nou vingut d'una forma inclusiva cal tenir en compte

- el Projecte global de centre
- els recursos per atendre la diversitat
- el treball a l'aula ordinària
- la coordinació i el treball en equip dels professionals
- el currículum i les competències bàsiques
- la manera d'abordar els processos comunicatius i l'aprenentatge de la llengua
- la relació amb els companys i l'acció tutorial
- la funció i la pràctica avaluadora
- la transició primària-secundària
- la relació amb la família.
- ...

L'objectiu d'aquest debat és extreure un decàleg de bones pràctiques i indicadors per garantir una actuació docent inclusiva amb l'alumnat nouvingut.

El debat s'organitzarà al voltant d'aquest tres eixos:

Taula A) Aspectes organitzatius:

- Projecte global de centre, estructura de coordinació,..
- Recursos per atendre la diversitat: opció sobre models d'escolarització,...

Taula B) El paper a desenvolupar pel professorat d'aula i per l'especialista:

- L'actuació del professorat especialista,...
- L'actuació del professorat en general: tutors, matèria, departaments, cicles, equips docents,...

Taula C) Aspectes relacionats amb el currículum.

- Com abordar la situació comunicacional i l'aprenentatge de la llengua,...
- Com abordar l'ensenyament de les diverses àrees curriculars,...
- El paper de les *competències bàsiques* en les adaptacions curriculars,...

VIII TROBADES D'ATENCIÓ INTEGRADORA DE LA DIVERSITAT

L'ALUMNAT NOUINGUT A L'ENSENYAMENT OBLIGATORI

RELACIÓ INTERROGANTS PER AL DEBAT

TAULA A). Estructura organitzativa

L'acollida:

- Un moment ?
- Un procés ?

A qui acollir ?

- Nens
- Família

Aula en funció del centre ?/El centre en funció de l'aula ?

Treball aïllat/ treball coordinat ? amb què, amb qui, ?

Treball acadèmic/treball emocional ?

Treball únicament del centre (tancat) /Treball de tots els implicats de l'àmbit comunitari ? (obert)

Participants: 25 persones aproximadament

Aproximació a conclusions:

L'aula d'acollida hauria de ser una concreció del projecte de centre. No s'ha d'entendre com a un espai físic. En aquest projecte resultant hauria d'estar, de forma prou clara i concreta, tot el professorat i tota la comunitat educativa. El disseny de l'aula d'acollida hauria de poder permetre, si així es determinés, modificar la organització del professorat, de l'alumnat...

La concreció i desenvolupament del recurs d'acollida, s'ha d'entendre com una disposició horària d'una o diverses persones, no un espai exclusivament físic, al servei de l'atenció a la diversitat, procurant que les intervencions d'aquestes persones es facin en el context del grup classe (doblament de professors) o en agrupaments no segregadors (desdoblament de grups).

Es destaca la importància de la vessant emocional del professorat, no contemplada per l'administració. És manifesta també la por que té el professorat a les coses que són noves i la sensació de frustració, d'insatisfacció, d'autoresponsabilització... per no poder donar la resposta adequada a les necessitats que planteja aquest alumnat.

Es manifesta de forma molt clara que no hem de parlar de diversitats específiques. Hem d'anar incorporant de forma urgent que l'atenció a la diversitat no s'ha de basar en els "diferents", sinó que tots són diversos i en funció d'aquest principi organitzar els recursos amb una vessant inclusiva.

S'entén que el procés d'acollida és molt diversos i plural en funció de la diversitat de situacions de l'alumnat. S'entén que és un procés de major o menor durada en funció de les circumstàncies personals i de l'àmbit de treball o d'aprenentatge. Tot el procés d'acolliment ha de partir del principi que la incorporació d'aquest alumnat ha de seguir les vies normalitzades (aula ordinària), i únicament quan aquestes no funcionen i /o, objectivament, es pugui

VIII TROBADES D'ATENCIÓ INTEGRADORA DE LA DIVERSITAT

L'ALUMNAT NOUVINGUT A L'ENSENYAMENT OBLIGATORI

determinar que no funcionaran s'han d'utilitzar recursos excepcionals i aquestos, en la mesura de les possibilitats, dins del context de l'aula.

Pel que fa al debat de qui a d'atendre aquest alumnat es planteja que hem de tendir al principi que tots hem d'atendre'ls des de primer moment. Hem d'anar canviant de concepció en relació als especialistes, ja que l'excessiva especialització (enfocada a les diverses diversitats) no és una situació que faci els recursos instruments eficaços, hem de tendir a unificar de forma funcional aquests recursos temporals i personals per organitzar l'equip d'atenció a la diversitat, on la distribució temporal d'intervenció docent d'aquest es faci de forma majoritària en el context de aula per a tot l'alumnat.

Pel que fa al desenvolupament del currículum es planteja que les adaptacions curriculars s'han de fer des de les àrees amb suport del professorat de suport, tant pel que fa al desenvolupament amb l'alumnat, com amb la concreció d'aquesta adaptació. També s'ha de tendir a desenvolupar l'activitat de l'alumnat al si del grup classe. Això comportarà que hem de adaptar, de modificar o de generar models eficaços de coordinació, de metodologies de treball, d'organització del professorat i de l'alumnat.

El referent de les adaptacions han de ser de forma central les competències bàsiques.

Per finalitzar és va apuntar, per no tenir més temps per abordar els temes amb profunditat, la necessitat de donar una importància central al treball emocional i a generar àmbits de projecció, més enllà dels centres, de la tasca d'acolliment on puguin participar i actuar altres institucions o agents de la societat que envolta a l'alumnat.

VIII TROBADES D'ATENCIÓ INTEGRADORA DE LA DIVERSITAT

L'ALUMNAT NOUINGUT A L'ENSENYAMENT OBLIGATORI

RELACIÓ INTERROGANTS PER AL DEBAT

RELACIÓ INTERROGANTS PER AL DEBAT

TAULA B) El paper a desenvolupar pel professorat d'aula i per l'especialista:

Qui ha d'atendre a l'alumnat nou vingut ?

- L'especialista: Tutor d'acollida ?
- Els especialistes: professorat d'atenció a la diversitat ?
- Tots sense diferenciació ? (amb suports puntuals ?)

Tota la gestió de l'itinerari escolar de l'alumnat nou vingut ha d'estar a càrrec de:

- Tutor d'acollida ?
- Equip d'atenció a la diversitat ?

Quin ha de ser el perfil del tutor d'acollida ?

- El de la normativa ?
- O d'altre ?

Funcions del tutor d'acollida ?

Tutor ?, Docent de suport a l'aula d'acollida ? Gestor del currículum i de l'itinerari escolar ? Suports puntuals ?
Assessor al professorat ?
Atenció a pares

Professor d'aula o matèria ?

- Tutoria d'alumnat nou vingut ?
- Com aborda el currículum ?
- Amb qui es coordina ?

Qui coordina, QUÈ COORDINA, quan es coordina ?

Què i COM fer la transició a l'aula ?

- AMB LES METODOLOGIES CLÀSSIQUES ?
- CANVIS DE METODOLOGIA ?

Participants: 50 persones aproximadament.

Es constata una important diversitat (no podia ser d'altra manera) entre els assistents: primària o secundària, ratio més o menys alta d'alumnat a les aules, diferent percentatge d'alumnat nouvingut.... Diversitat que implica estratègies o alternatives diferenciades en cada cas.

Primer tema que es parla: El tutor de l'alumne/a nouvingut/da. Es parla que en sigui el responsable de l'aula d'acollida o del tutor del grup de referència de l'alumne/a. La majoria s'inclina per assignar el paper al tutor/a del grup o aula de referència del nouvingut/da. Hi ha experiències de tutoria compartida, al menys durant un temps. S'indica la dificultat de fer de tutor de 30 alumnes. S'exposa la possibilitat –a secundària- que tot el professorat del centre sigui tutor i per tant li pertoquin 10/12 alumnes.

Es manifesta que l'objectiu és aconseguir que tot el claustre participi activament de les tasques tutorial i educadores, que això no es deixi només en mans de suposats especialistes. Per tant, tot el professorat ha de participar de les tasques d'acollida i del procés que implica. Tot el centre ha de ser un centre d'acollida. L'AA pot iniciar un petit centre de recursos que sigui útil per a tot el centre. Els assessoraments (i recursos materials) que rebí l'AA han de revertir en tots.

VIII TROBADES D'ATENCIÓ INTEGRADORA DE LA DIVERSITAT

L'ALUMNAT NOUINGUT A L'ENSENYAMENT OBLIGATORI

Hi ha diversitat d'aules d'acollida, del tipus de tasques que s'hi fan, de les hores que hi passen l'alumnat (6/9 hores seria el temps majoritari), del nombre d'alumnes que acull en cada moment l'aula; 6 seria un nombre adequat, però hi ha situacions de 22 alumnes alhora.

Segon gran tema que es parla: les relacions aula d'acollida(AA), aula ordinària(AO). La majoria percep com exitós el treball fet a l'AA, però no tant el que es fa després o paral·lelament a les AO. Com establir una coordinació (sobre tot a secundària)? Com dur a terme el traspàs definitiu sense provocar el fracàs acadèmic de l'alumnat?

Es comenta que cal canviar l'organització i les metodologies a les AO per tal que tot l'alumnat (autòcton i nouvingut) se'n beneficiï i aconsegueixi millorar els seus aprenentatges. Des de les AO es poden fer demandes concretes (vocabulari, procediments,..) a l'AA. L'alumnat autòcton pot col·laborar en aquesta necessària relació (coordinació) AA amb AO. Les AA poden posar en qüestió el funcionament de les AO.

La diversitat que representen els nouvinguts és una diversitat més. La diversitat d'alumnat ja existia. Les estratègies que es feien servir haurien de ser útils ara també. Es constata que hi havia moltes dificultats abans per atendre la diversitat. L'arribada d'estrangers ens ha fet veure les mancances o els mals funcionaments dels nostres centres escolars.

Altres temes: Es comenten algunes estratègies: desdoblaments, agrupaments flexibles homogenis o heterogenis... La majoria pensa que als nouvinguts no els convé que se'ls agrupi amb els companys amb més dificultats: això no millora els seus aprenentatges ni, sobre tot, la seva autoestima i pot afavorir comportaments racistes. (La majoria també opina que els agrupaments per nivells d'aprenentatge no són útils en cap cas)

Es diu de no posar rètol a l'AA. És una aula més, que en cap cas pugui semblar un petit gueto. Altres metodologies com aprenentatge cooperatiu, aprendre dels iguals, treball per projectes, més d'un mestre o professor a l'aula... Metodologies que promoguin una atenció personalitzada que permeti que cada nen/a, cada noi/a aprengui el màxim segons les seves possibilitats. Primària i secundària són diferents sobre tot atesa la diferent organització dels centres. A secundària caldria un replantejament de l'organització: els IES funcionen pràcticament igual que quan impartien BUP. L'ESO no té a res a veure amb el BUP: caldria trobar la forma organitzativa més adequada que, alhora, permetés la incorporació d'alumnat estranger en pla d'igualtat a la resta.

VIII TROBADES D'ATENCIÓ INTEGRADORA DE LA DIVERSITAT

L'ALUMNAT NOUINGUT A L'ENSENYAMENT OBLIGATORI

RELACIÓ INTERROGANTS PER AL DEBAT

TAULA C) El paper a desenvolupar pel professorat d'aula i per l'especialista

Curriculum què és?

Els nois i noies parteixen de zero? Els nens que ens arriben tenen un bagatge previ? Què saben?

Tothom ha de tenir el mateix currículum?

Poden arribar a assolir els objectius dissenyats per a tot l'alumnat? (Què entenem per tots)

Competències bàsiques, segons la normativa d'inici de curs són les avaluables

Competències bàsiques front els llibres de text

Han de treballar totes les matèries? Quines i per què? Des de quin moment? Quan les han d'iniciar?

Metodologia

Com s'han de treballar aquestes matèries

En quina metodologia?

Fora o dins l'aula?

Cal adaptació curricular? Com ha de ser?

Avaluació

Com **avaluar**? Què avaluar?

Com i quan fer la transició a l'aula ordinària?

Com atendre l'alumna a l'aula

Comunicació: Acadèmicament o emocionalment

Ensenyar llengua a un nou vingut, s'ha d'entendre com l'aprenentatge d'una segona llengua, no pas com la llengua materna. Hem d'utilitzar metodologies diferents.

La llengua s'aprèn relacionant-se amb els companys.

Buscar el que saben quan arriben, venen amb una motxilla d'aprenentatges.

L'aula d'acollida o TAE s'ha d'entendre com un carril d'acceleració de l'autopista. En un moment inicial "segregació positiva" intensificar l'estada fins que adquireixin un mínim d'estructures funcionals, saber-se presentar, etc.

Les adaptacions curriculars són claus

Hem de poder donar respostes molt diversificades, en funció de la procedència (idioma propi segons sigui xinès, castellà, etc) del nivell acadèmic de cadascú.

Hem de marcar uns objectius inicials perquè se'n puguin sortir.

Pla individual per a cada alumne, implicarà pensar en una nova organització del centre.

La llengua vehicular ha de ser el català.

L'aula d'acollida ha de ser de transició. Com fer el pas a l'aula ordinària?, com ha de ser la transició?

Quan considerem que estan ben preparats per deixar l'aula i integrar-se a l'aula ordinària

Cal 2 anys per conèixer la llengua.

Com gestionar l'aula d'acollida.

VIII TROBADES D'ATENCIÓ INTEGRADORA DE LA DIVERSITAT

L'ALUMNAT NOUVINGUT A L'ENSENYAMENT OBLIGATORI

Problemes dels alumnes que parlen castellà per entendre que aquí també es parla català, com fer l'acollida ?

Dificultat afegida quan el nombre d'alumnes nou vinguts és molt elevat.

Importància de que el professorat conegui les bases culturals dels nou vinguts.

Els alumnes ens arriben amb un feix cultural propi.

Quin currículum podem treballar segons el coneixement de la llengua.

A primària resulta més fàcil el treball, podem treballar per projectes. a secundària més complexos, s'ha de potenciar els canvis metodològics.

Tot depèn de la metodologia, una metodologia comunicativa i l'establiment de vincles emocionals positius afavoreix l'aprenentatge.

Què fa que una persona es comuniqui? Vinculació del professor a nivell afectiu.

Els primers cinc minuts poden determinar per l'alumne el que farà després. Importància que algú l'aculli. Conèixer l'entorn familiar i resoldre o orientar els possibles conflictes i dificultats inicials, mantenir xerrades llargues amb ells i les famílies per anar obtenint informació, després de parlar una llarga estona poden començar a explicar.

Com convèncer al professorat de la importància relativa del currículum d'entrada.

S'ha de fer un itinerari curricular. S'ha de fer una adaptació. Com?

Prioritzar la llengua? A partir de quan s'integren a les altres matèries?

No se'ls ha de privar de participar en les altres matèries. Hem de conèixer el bagatge de cada alumne.

S'ha de vetllar pel seguiment vertical de l'alumne